

MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTLARIDA INNOVATSION PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA TA'LIM SIFATINI OSHIRISH

BUTAYEVA SHAXLO SAMAT QIZI

Samarqand viloyati Kattaqo'rg'on shahri

19-DMTT direktor o'rinbosari

ANNOTATSIYA

Ushbu maqola maktabgacha ta'lim tashkilotlarida innovatsion pedagogik texnologiyalarni qo'llash orqali ta'lim sifatini oshirish masalalarini o'rganishga bag'ishlangan. Ishda zamonaviy pedagogik uslublar, raqamli ta'lim vositalari va interaktiv metodlar yordamida bolalarning bilim, ko'nikma va ijtimoiy rivojlanishini ta'minlash bo'yicha amaliy tadqiqotlar tahlil qilinadi. Shuningdek, O'zbekiston Respublikasi qonunchiligi asosida maktabgacha ta'lim sifatini nazorat qilish va ta'lim jarayonlarini optimallashtirish tartiblari ko'rib chiqilgan. Maqolada ilg'or pedagogik tajribalar, innovatsion texnologiyalarni integratsiya qilishning samaradorligi va ularni real ta'lim jarayonida qo'llash usullari amaliy misollar bilan yoritilgan.

Kalit so'zlar: *Innovatsion pedagogik texnologiyalar, maktabgacha ta'lim, ta'lim sifati, interaktiv metodlar, raqamli ta'lim vositalari, bolalar rivoji, o'quv jarayoni, pedagogik innovatsiya.*

KIRISH

Maktabgacha ta'lim bolalarning shaxsiy, ijtimoiy va intellektual rivojlanishida muhim bosqich hisoblanadi. Ushbu davrda bolaning bilim, ko'nikma va nutq rivoji shakllanadi, shuningdek, kelajakdagi o'quv faoliyati uchun zarur bo'lgan asosiy malakalar hosil bo'ladi. Shu sababli maktabgacha ta'lim sifatini oshirish har bir pedagog uchun ustuvor vazifa hisoblanadi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018-yil 24-iyuldagi PQ-3943-sonli qarori "Maktabgacha ta'lim tizimini rivojlantirish konsepsiyasi"ga muvofiq,

innovatsion pedagogik texnologiyalarni joriy etish orqali ta'lim sifatini oshirishga katta e'tibor qaratilgan. Shu bilan birga, 2019-yil 15-martdagi O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 123-sonli qarori maktabgacha ta'lim tashkilotlarida raqamli va interaktiv ta'lim vositalaridan foydalanish tartibini belgilaydi.

Zamonaviy tadqiqotlar (Maslova, 2017; Karimova, 2020) shuni ko'rsatadiki, interaktiv va innovatsion metodlarni qo'llash bolalarning bilim darajasini oshirish, ijtimoiy ko'nikmalarini rivojlantirish va mustaqil fikrlash qobiliyatini shakllantirishda samarali hisoblanadi. Shu bois, maktabgacha ta'lim muassasalarida amaliy pedagogik jarayonlarni innovatsion yondashuvlar asosida tashkil etish dolzarb ahamiyatga ega.

Ushbu ishda maktabgacha ta'lim tashkilotlarida innovatsion pedagogik texnologiyalarni joriy etishning nazariy va amaliy asoslari, qonuniy tartib-taomillar va ularni bolalarning rivojlanish jarayonida qo'llash usullari tahlil qilinadi.

ASOSIY QISM

Maktabgacha ta'lim bolalarning kognitiv, ijtimoiy va shaxsiy rivojlanishida muhim bosqich hisoblanadi. Shu davrda bolalar bilim, ko'nikma va qobiliyatlarni shakllantiradi, bu esa ularning kelajakdagi o'quv jarayoniga tayyorgarlik sifatida xizmat qiladi. Shu sababli, maktabgacha ta'lim sifatini oshirish uchun innovatsion pedagogik texnologiyalarni joriy etish dolzarb va muhim vazifa hisoblanadi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 5-fevraldagi PQ-4567-sonli qarori "Maktabgacha ta'lim tizimida sifatni oshirish va innovatsion metodlarni keng joriy etish bo'yicha chora-tadbirlar" maktabgacha ta'lim muassasalarida zamonaviy pedagogik yondashuvlarni rasmiy tarzda qo'llash imkoniyatini yaratdi. Shu bilan birga, 2021-yil 12-apreldagi O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 214-sonli qarori bolalar ta'lim jarayonida raqamli va interaktiv vositalardan foydalanishni tartibga soladi, pedagoglarning malakasini oshirish va metodik qo'llanmalarni joriy qilishni nazarda tutadi.

Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki (G'anieva, 2018; Tursunov, 2021), innovatsion texnologiyalarni qo'llash bolalarning bilim darajasini sezilarli darajada oshiradi, shuningdek, ijtimoiy va muloqot ko'nikmalarini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Masalan, interaktiv ta'lim platformalari orqali bolalar raqamlar, ranglar va shakllar bilan o'yin orqali tanishadi, bu esa abstrakt fikrlash qobiliyatini mustahkamlaydi.

Amaliy pedagogik jarayonlarni kuzatish shuni ko'rsatdiki, innovatsion texnologiyalar quyidagi yo'nalishlarda samarali:

Vizual va interaktiv vositalar: Bolalar sensorli taxta, animatsion darsliklar va vizual materiallar orqali o'qitiladi. Masalan, "SmartKids" platformasida ranglar, shakllar va harakatlar bilan bog'liq mashqlar bolalarning e'tiborini jalb qiladi.

O'yin metodikasi: Maslovaning (2019) tadqiqotida ko'rsatildi, o'yin shaklidagi mashg'ulotlar bolalarda nutq va muloqot ko'nikmalarini rivojlantirishga xizmat qiladi. Misol tariqasida, "So'z o'yinlari" va "Rol o'yinlari" bolalarning leksik boyligini oshiradi.

Raqamli resurslar: Karimova (2020) interaktiv ilovalar orqali bolalarning matematik tushunchalarni o'rganish qobiliyati sezilarli darajada yaxshilanishini qayd etadi. Masalan, "EduPlay" ilovasi orqali bolalar sonlarni, shakllarni va tartibni o'rganadi, bu esa mantiqiy fikrlashni kuchaytiradi.

Individual yondashuv: Pedagoglar innovatsion texnologiyalar yordamida har bir bolaning o'ziga xos rivojlanish yo'nalishini belgilaydi, shuningdek, maxsus pedagogik dasturlarni ishlab chiqadi. Masalan, logopedik mashg'ulotlarda interaktiv ilovalar yordamida nutq nuqsonlarini aniqlash va tuzatish jarayoni tezlashadi.

Shuningdek, qonunchilikda belgilangan tartibga muvofiq, pedagoglarning malaka oshirish kurslari ham innovatsion texnologiyalar asosida tashkil etiladi. 2022-yil 10-iyunda O'zbekiston Respublikasi Xalq ta'limi vazirligi tomonidan chiqarilgan Yo'l-yo'riq 78-sonli qaror pedagoglarning raqamli vositalar va interaktiv metodlarni amaliyotga joriy etish bo'yicha treninglarini belgilaydi.

№	Mashg'ulot turi	Innovatsion texnologiya	Amaliy jarayon	Kutilayotgan natija	Misol / Ilova
1	Matematik tushunchalarni o'rganish	Interaktiv ilova "EduPlay"	Bolalar raqamlar va shakllarni sensorli taxta orqali mashq qiladi	Bolalarning mantiqiy fikrlashi va matematik tushunchalari rivojlanadi	Bolalar sonlar ketma-ketligini tartiblaydi, geometrik shakllarni to'g'ri joylashtiradi
2	Nutqni rivojlantirish	Raqamli logopedik dastur "SmartSpeech"	Pedagog bolalar bilan interaktiv nutq mashqlarini o'tkazadi, ovoz va harakatlarni kuzatadi	Bolalarning fonetik va leksik qobiliyatlari kuchayadi	Har bir so'zning talaffuzi to'g'rimi, animatsion belgi yordamida tekshiriladi
3	Rang va shakllarni o'rganish	Animatsion darsliklar	Bolalar ekranda ranglar va shakllarni tanlab, turli vazifalarni bajaradi	Vizual xotira va e'tibor rivojlanadi	Bolalar to'g'ri rangni to'g'ri shakl bilan moslashtiradi
4	Ijtimoiy va muloqot ko'nikmalarini rivojlantirish	O'yin metodikasi "Rol o'yinlari"	Bolalar rollarni o'ynab, ijtimoiy vaziyatlarni simulyatsiya qiladi	Muloqot qobiliyati va ijtimoiy ko'nikmalar oshadi	Bolalar do'konda xaridchi va sotuvchi rollarini o'ynaydi

№	Mashg'ulot turi	Innovatsion texnologiya	Amaliy jarayon	Kutilayotgan natija	Misol / Ilova
5	Nutq va ijodiy fikrlash mashqlari	Interaktiv multimedia	Hikoya yaratish mashqi, bolalar rasmlar asosida voqea tuzadi	Nutq va ijodiy fikrlash rivojlanadi	Bolalar multfilm sahnasi asosida hikoya tuzadi, qahramonlarni tasvirlaydi
6	Raqamli literaturani o'rganish	Tablet va interaktiv kitoblar	Bolalar raqamli kitobdagi matn va tasvirlarni o'qib, javoblar beradi	Matnni tushunish va lug'at boyligi oshadi	Bolalar elektron kitobda o'qilgan voqeaga savol-javob beradi
7	Nutq nuqsonlarini tuzatish	Logopedik virtual dastur	Pedagog bolalar bilan virtual mashqlar orqali artikulyatsiyani mustahkamlaydi	Nutqdagi xatolar kamayadi, talaffuz to'g'rilanadi	Bolalar ekrandagi animatsion belgi yordamida "s", "sh" tovushlarini takrorlaydi
8	Matematik va mantiqiy o'yinlar	Interaktiv o'yin platformasi	Bolalar ekranda ko'rsatilgan masalalarni o'yin orqali yechadi	Masalalarni yechish tezligi va mantiqiy tafakkur rivojlanadi	Bolalar raqamli labirint orqali sonlarni to'g'ri tartibda joylashtiradi
9	Nutq va eshitish	Audio-vizual dastur	Bolalar ovoz va	Eshitish qobiliyati va nutq	Bolalar hayvonlar

№	Mashg'ulot turi	Innovatsion texnologiya	Amaliy jarayon	Kutilayotgan natija	Misol / Ilova
	qobiliyatini rivojlantirish		tasvirlarni birlashtirib mashqlar bajaradi	koordinatsiyasi yaxshilanadi	ovozini tanlab, ularning nomini aytadi
10	Ijtimoiy va hissiy ko'nikmalar	Interaktiv sensorli o'yinlar	Bolalar guruhda hissiy vaziyatlarni tasvirlab o'ynaydi	Empatiya va guruhdagi hamkorlik ko'nikmalari oshadi	Bolalar bir-birining hissiyotlarini animatsion belgi yordamida tushunadi

XULOSA

Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida innovatsion pedagogik texnologiyalardan foydalanish bolalarning bilim, ko'nikma va ijtimoiy ko'nikmalarini samarali rivojlantirishda muhim vosita hisoblanadi. Interaktiv ilovalar, raqamli darsliklar, multimedia materiallar va logopedik virtual dasturlar yordamida bolalar o'z nutqini yaxshilash, matematik va mantiqiy tafakkurini rivojlantirish, ijodiy fikrlash qobiliyatini mustahkamlash imkoniyatiga ega bo'ladi.

Amaliy mashg'ulotlarda innovatsion texnologiyalar qo'llanilganda bolalar faol ishtirok etadi, ularning e'tibor va diqqatini oshiradi, mustaqil va guruh bilan ishlash ko'nikmalarini rivojlantiradi. Shu bilan birga, pedagoglar mashg'ulot jarayonini individual va guruh darajasida samarali boshqarish, natijalarni real vaqt rejimida kuzatish imkoniyatiga ega bo'ladi.

Shu sababli, maktabgacha ta'lim sifatini oshirishda innovatsion pedagogik texnologiyalarni muntazam joriy etish, har bir bolaning rivojlanish xususiyatlarini hisobga olgan holda mashg'ulotlarni rejalashtirish va tahlil qilish muhim ahamiyat kasb etadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. O'zbekiston Respublikasi Xalq ta'limi vazirligi. **“Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida pedagogik faoliyatni tashkil etish va nazorat qilish”**. Tashkent: XTV, 2021.
2. Karimova, D. **“Maktabgacha yoshdagi bolalarda innovatsion pedagogik texnologiyalarni qo'llash metodikasi”**. Tashkent: Pedagogika, 2020.
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 6-avgustdagi **“Maktabgacha ta'lim tizimini rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida”** qarori, PQ-4764.
4. Tursunova, S. **“Bolalar rivojida interaktiv va innovatsion metodlarni qo'llash”**. Tashkent: Ilm-fan, 2019.